

Het is positief om te zien dat vrouwen in toenemende mate betrokken zijn bij boomklimmen en tuinaanleg (foto: Hannah Smid)

Passie voor de historische fruitbomen van de Zaanse Schans

‘Blij dat deze fruitbomen nu meer specialistische aandacht krijgen’

Stichting de Zaanse Schans zorgt voor het beheer en behoud van het erfgoed en daar horen de traditionele fruitboomgaarden onlosmakelijk bij. Hovenierster Natasja Andringa mag ervoor zorgen dat deze bomen in conditie blijven.

Auteur: Fleur Dil

Deze fruitboomgaarden stonden van oudsher vlak bij de boerderij. Met als doel: fruit voor eigen gebruik. Hovenierster Natasja Andringa heeft de opdracht ervoor te zorgen dat de bomen bijdragen aan de karakteristieke uitstraling van de Zaanse Schans. Een vaste opdracht die niet alleen bijzonder is vanwege de unieke locatie, maar ook vanwege de persoonlijke connectie van Andringa met de omgeving: 'Ik woon er een koprol vandaan en hardloop er graag geregeld langs; het is als het ware mijn polderachtertuin.'

De fruitbomen op de Zaanse Schans gaan Andringa echt aan het hart. 'Ik beschouw het als een eer dat ik hiervoor medeverantwoordelijk mag zijn.' Het is de persoonlijke aandacht voor de fruitbomen die haar uiteindelijk deze vaste opdracht opleverde, vertelt de Zaanse. 'Ik maakte mij al een tijdje hard voor een appelboom bij de cruiseafvaart. Deze was in slechte conditie. Ik stuurde de stichting weleens een reminder, aanvankelijk zonder resultaat. Dankzij actieve bemiddeling van Pieter Gravesteijn van de stichting kwam ik bij de beslisser terecht en mocht ik in het najaar van 2023 starten bij die appelboom en de boomgaard van het Zonnewijzerspad. Aansluitend zijn de boomgaard van de Kuiperij en een bewonershuisje erbij gekomen. Inmiddels verzorg ik ook alle fruitbomen die bij de toeristenparkeerplaats gesitueerd zijn, zoals diverse soorten kersen en een kerspruim in mooie waaivorm.'

Toeristen

De fruitbomen zijn een belangrijk onderdeel van het culturele erfgoed van de stichting. 'Ik wil ervoor zorgen dat de fruitbomen optimaal en zo lang mogelijk hun sierfunctie behouden en in gezonde conditie zijn. Het zijn karakteristieke, volwassen bomen die bijdragen aan de historische uitstraling van het gebied.' Het verzorgen van fruitbomen op een toeristische locatie als deze brengt andere uitdagingen met zich mee. 'Bij het snoeien van grotere takken moet je letten op voorbijgaande toeristen en touringcars bij de bomen van de parkeerplaats. Het afvangen van takken vraagt al enige precisie, maar je moet er ook voor zorgen dat de directe omgeving duidelijk afgebakend is. Focus houden en zo veel mogelijk buiten piektijden werken is essentieel.' Dit kan overigens ook leuke interacties opleveren. 'Soms is er een nieuwsgierige toerist of zijn er groepen met een enkele vraag over de bomen en de boomgaarden. Aangezien ik meertalig ben, is het

voor mij een kleine moeite om er kort inhoudelijk op in te gaan in het Engels, Duits of Frans. Dat draagt hopelijk wat bij aan de waarde van de bomen op de boomgaard en de kennis over welke functie ze vroeger hadden. Dat is weer het voordeel van meertalig zijn. Ik heb er in 2016 zelfs met een vriendin als welkomst-medewerker gewerkt om de toeristenstroom in goede banen te leiden, dus ken het unieke gebied goed.'

Duidelijk plan

In de uitvoering gaat Andringa planmatig en grondig te werk. 'Ik heb een tuinplan gemaakt van de soorten bomen en struiken. Daarbij bekijk ik met welke bomensamenstelling ik te maken heb en wat de conditie van de bomen is,' vertelt ze. 'Een groot deel van het werk is observeren en bepalen hoe de boom optimaal kan groeien. Maar ik doe ook navraag bij de beheerder en omliggende bewoners over de historie van de bomen. Hoe lang staan ze er al, wat is ermee gebeurd en hoeveel onderhoud is er al gepleegd? Daarna stel ik mezelf pas de vraag wat ik met die snoei wil bereiken, want dat is nooit een doel op zich. Essentieel is om

licht en lucht in de kroon van de boom te krijgen, zodat er balans in de boom ontstaat en het takkengestel met bloeiende vruchtopsporen gelijkmatig over de takken verdeeld is. Afhankelijk van meerdere factoren van en aan de boom is bijvoorbeeld vervangings- of verjongings-snoei nodig. Ook die aanpak verschilt weer per ras binnen de soorten.' In een jaarplan heeft Andringa in samenspraak met de beheerder vastgelegd wat er per seizoen en per boomsoort moet worden aangepakt.

STAP-budget

Naast opgedane praktische vaardigheden in de leer bij ervaren concullega's heeft Andringa ook een theoretische basis. 'Met het STAP-budget (opleidingssubsidie) heb ik afgelopen jaar een hoveniersopleiding gevolgd via Laudius. En de diverse cursussen "boomklimmen" en "zagen en vellen" raad ik iedereen aan die zich naast aanleg en onderhoud ook professioneel bezighoudt met bomensnoei. Het spreekt voor zich dat je hiervoor fysiek fit en sterk moet zijn. Daarnaast heb ik een fijn professioneel groen netwerk opgebouwd waarmee ik kan sparren bij twijfel of extra afstemming. Via diverse

'Daarna stel ik pas de vraag wat je met die snoei wil bereiken, want dat is nooit een doel op zich'

Natasja Andringa: 'Zomersnoei is een goed middel om de sterke vegetatieve groei af te remmen' (foto: Hannah Smid)

‘Ik wil de boomspiegels voorzien van planten en kruiden die het beste passen bij de fruitbomen’

socials geeft een selectief aantal zeer ervaren boomverzorgers onderbouwde feedback op veel issues die bij bepaalde steenvruchten- en pitvruchtenbomen voorbijkomen.’

Samenwerking en workshops

Niet alleen in kennisoverdracht, maar ook in de praktijk werkt Andringa regelmatig samen met andere experts en organisaties, zoals de Tree Climbing Company. ‘Ik werk samen met een Zaanse boomverzorgster voor het gezamenlijke zagen en afvangen van grotere takken. Veiligheid staat voorop, dus dat moet je altijd minimaal met twee doen,’ legt ze uit. Inmiddels verzorgt ze ook snoeiworkshops voor tuinverenigingen en tuinklanten. ‘Dit doe ik voor pitvruchten, zoals appels, peren, vlieren en vijgen, maar ook voor steenvruchten, zoals kersen,

pruimen, abrikozen en perziken.’ Regelmatig deelt zij haar kennis in de vorm van groentips via Facebook en Insta van haar hovenierspagina.

Op de lange termijn hoopt Andringa op meer momenten in het jaar de fruitbomen te mogen verzorgen en medebeheren. ‘Het zou geweldig zijn om met de stichting verantwoordelijk te zijn voor de fruitbomengebieden in zijn geheel,’ zegt ze. ‘Daarnaast wil ik de boomspiegels voorzien van planten en kruiden die het beste passen bij de fruitbomen. Dit bevordert niet alleen de drainage van de bodem, maar versterkt ook de biodiversiteit.’ Voor twee fruitbomen gaat Andringa vervangende bomen zoeken. ‘Ik ben al bij wat fruitbomenkwekers aan het inventariseren. Met één kweker ben ik al in gesprek geweest. Inmiddels is ook een kweker in Friesland bezocht.’

Territoriumterroristen

Tot die tijd valt er echter nog genoeg te doen om de nodige uitdagingen het hoofd te bieden. ‘Ik krijg regelmatig bezoek van de groene halsbandparkiet, die ik op de socials ook wel de “territoriumterroristen” heb genoemd. Het blijft zoeken naar een passende oplossing, omdat netten vanwege de sierfunctie van het gebied geen optie zijn. Er staat nu een fake uil als pilot bij de Kuiperij-boomgaard. Ik hoop dat het werkt; ze hebben weinig natuurlijke vijanden.’ Met haar kennis en passie hoopt Andringa een inspirerend voorbeeld te zijn voor iedereen in de hoveniersbranche. ‘Ik vind dat speciale aandacht voor vrouwen niet nodig zou moeten zijn en we *the best for the job* moeten blijven aanhouden. Het is positief om te zien dat vrouwen in toenemende mate betrokken zijn bij boomklimmen en tuinaanleg. Dit veelgevraagde beroep wordt alleen maar verrijkt door meer professionals in de groensector. Er is tenslotte ontzettend veel mooi werk aan de winkel: ‘Groen, gewoon doen!’

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!